

Model de analiză a corelației între populație și forța de muncă

Constantin ANGHELACHE

Universitatea „Artifex” din București
Academia de Studii Economice din București
actincon@yahoo.com

Alexandru MANOLE

Universitatea „Artifex” din București
alexandru.manole@gmail.com

Ligia PRODAN

Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” din București
prodanligia@yahoo.com

Alexandru URSACHE

Academia de Studii Economice din București
alexandru.ursache82@gmail.com

Rezumat. *Populația ocupată cuprinde toate persoanele – atât salariați, cât și lucrători pe cont propriu – care exercită o activitate productivă în cadrul limitelor producției din Sistemul European de Conturi. Numărul salariaților cuprinde totalul salariaților determinați conform conturilor, în cadrul cărora sunt luate în calcul atât sursele de date utilizate pentru determinarea ocupării forței de muncă, precum ancheta asupra forței de muncă în gospodărie (AMIGO), Ancheta privind costul forței de muncă (S3), Ancheta structurală anuală în întreprinderi (ASA), cât și surse de date administrative (informații provenind de la Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse, Ministerul Internelor și Reformei Administrative etc.); situații financiar-contabile ale societăților financiare.*

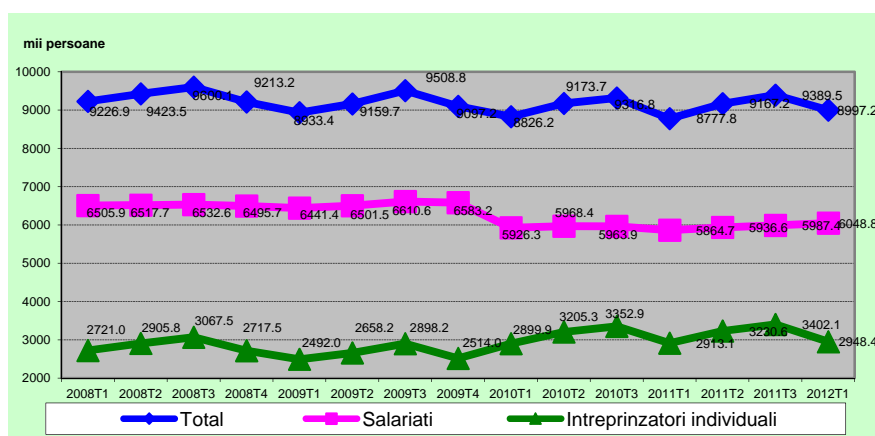
Cuvinte-cheie: angajat; metodologie; piață; șomaj; ocupare.

Clasificare JEL: J62.

Clasificare REL: 12B.

Curba graficului următor arată evoluția numărului populației ocupate pe trimestre, în perioada 2008 – 2012. Populația ocupată a fost de 9,6 milioane de persoane, cu vârfuri în trimestrul III 2008 (9,6 milioane), respectiv trimestrul III 2009 (9,5 milioane), pentru ca în trimestrul III 2010 să ajungă la 9,1 milioane persoane. În 2012, în trimestrul I populația totală ocupată a fost de 8,99 milioane persoane din care 6,049 milioane salariați și 2,948 milioane lucrători pe cont propriu.

Salariații reprezintă toate persoanele care muncesc cu titlu principal, pe baza unui contract formal sau informal, pentru o altă unitate instituțională rezidentă, în schimbul unui salariu sau al unei remunerații echivalente. Numărul salariaților, cea de a doua curbă, arată un nivel oscilând între 6,4 milioane în trimestrul I 2009 și 6,6 milioane în trimestrul III 2009, 6,5 milioane în trimestrul II 2010, 5,9 milioane trimestrul II 2011, ajungând la 6,1 în trimestrul I 2012.

Sursa: Institutul Național de Statistică.

Figura 1. Populația ocupată conform metodologiei Sistemului European de Conturi Ediția 1995

În numărul salariaților sunt incluși și cei ce lucrează în economia neobservată, stabiliți conform metodologiei de calcul.

O altă categorie o reprezintă lucrătorii independenți (pe cont propriu), aceștia fiind persoanele care sunt singurii proprietari sau coproprietari de entități fără personalitate juridică, în care muncesc. Din această categorie mai pot face parte: lucrătorii familiari neremunerați și lucrătorii la domiciliu care produc pentru piață, lucrătorii care exercită, atât individual cât și colectiv, activități de producție cu privire exclusiv la consumul final sau formarea de capital pe cont propriu. Numărul acestora a oscilat între 2,5 milioane în 2009 și 3,1 milioane în 2008, pentru ca să ajungă la 2,4 milioane în 2010, 2,6 milioane în 2011 și 2,49 în 2012.

Populația ocupată conform metodologiei SEC este singurul indicator ce indică potențialul uman al forței de muncă ocupate ce poate fi utilizat la determinarea productivității sociale a muncii ca raport între PIB și populația ocupată.

Evoluția productivității muncii este, în cadrul acestei serii, destul de fluctuantă, de la niveluri pozitive ridicate, cum este cel din în trimestrul III 2008, de 10,7%, la reduceri constante începând cu trimestrul I 2009 până în trimestrul I 2010, pentru ca să înregistreze o revenire la o tendință pozitivă de 1,6% în trimestrul II 2010 față de anul precedent, de 1,9% în trimestrul III 2010 față de trimestrul III 2009. În 2011 și în primele șase luni din 2012 productivitatea nu a manifestat oscilații deosebite, dar a înregistrat un nivel redus.

Productivitatea reală pe oră marchează în principiu aceeași evoluție ca și productivitatea reală pe persoană ocupată.

În analiza populației ocupate se remarcă evoluția procentuală a structurii ocupate în ceea ce privește categoriile mari de salariați și întreprinzători individuali. În acest context, conform și Sistemului European de Conturi ediția 1995, salariații dețin o pondere de circa 70% din populația ocupată.

Pe ramuri de activitate, cea mai mare pondere o deține agricultura, cu 27,6%, urmată de industrie, cu 22,5%, și transporturi, cu 21%. Indicatorul populația ocupată din România comparativ cu alte țări vedește o discrepanță în sens negativ îngrijorătoare și unde credem că trebuie concentrată atenția factorilor decizionali.

În 2011, România, cu o rată de ocupare de 60,7%, se situa printre țările cu valori sub media UE27 (pentru care valoarea indicatorului a fost de 64,5%). Valorile cele mai mari ale ratei de ocupare, în 2011, s-au înregistrat în: Olanda (76,3%), Danemarca (74,1%), Suedia (72,9%), Austria (71,4%) și Germania (71,0%).

În majoritatea Statele Membre UE27, rata de ocupare în 2011 a fost în creștere față de trimestrul precedent cu excepția a patru state membre în cazul cărora s-au înregistrat scăderi ușoare (între 0,1 și 0,4 puncte procentuale): Portugalia, Lituania, Luxembourg și Belgia. La nivelul UE-27 creșterea față de trimestrul precedent a fost de +0,7 p.p. Față de aceeași perioadă a anului 2009 rata de ocupare a fost în scădere în majoritatea statelor europene. La nivelul UE 27 scăderea a fost de -0,5 p.p. Excepție fac șase state membre pentru care rata de ocupare a rămas la același nivel sau a crescut ușor (cel mult 1,0 p.p.) - printre acestea și România. În cazul României, creșterea de 0,7 p.p. înregistrată în 2011 față de 2010 s-a produs pe fondul particularităților ocupării din țara noastră, unde sectorul agricol continuă să dețină o pondere semnificativă.

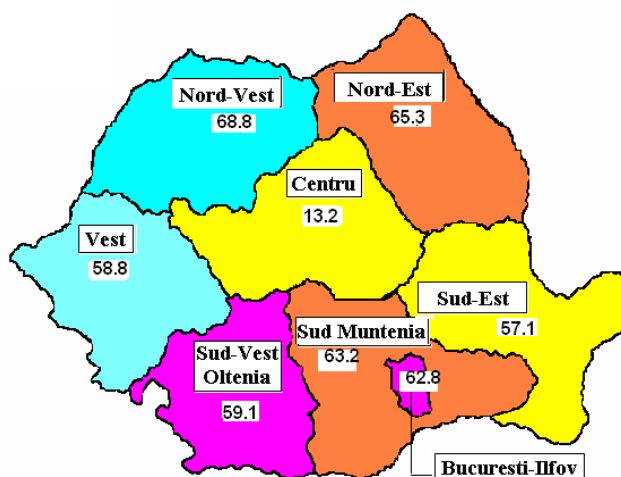
În Europa, cele mai semnificative scăderi în 2011 față de 2010 s-au înregistrat în: Estonia (-3,9 p.p.), Lituania (-3,3 p.p.), Bulgaria (-3,0 p.p.) și Letonia (-2,1 p.p.).

În 2011, în România, ponderea salariaților în totalul populației ocupate în vârstă de muncă a fost de 66,1%, una dintre cele mai reduse din Europa (penultimul loc, după Grecia). În același timp, ponderea non-salariaților din agricultură (în principal lucrători pe cont propriu și lucrători familiali neremunerați) a fost de 26,2% – cea mai mare din Europa.

Creșterea ocupării în 2011 față de perioadele precedente s-a produs pe fondul deplasării spre agricultură, fenomen vizibil din:

- reducerea ponderii salariaților (cu 2,1 p.p. mai mică în 2011 față de 2010);
- creșterea ponderii non-salariaților din agricultură (în principal lucrători pe cont propriu și lucrători familiali): cu 3,0 p.p. față de 2008 și cu 1,8 p.p. față de 2009.

Potrivit rezultatelor provizorii ale Anchetei Forței de Muncă (AMIGO), în 2011, rata de ocupare a populației în vârstă de muncă a fost de 60,5%; în creștere cu +0,3 p.p. față de sfârșitul anului 2010.

Sursa: Institutul Național de Statistică.

Figura 2. Disparități teritoriale ale ratei de ocupare (%)

Privit prin prisma distribuției pe regiuni de dezvoltare, cea mai mică rată de ocupare s-a înregistrat în regiunea Centru (53,2%), iar cea mai mare în regiunea Nord-Est (65,3%). Rate de ocupare mai mari decât media pe țară (60,1%) s-au înregistrat numai în două regiuni unde sectorul agricol este semnificativ: Nord-Est (65,3%) și Sud Muntenia (63,2%), precum și în București Ilfov (62,8%), unde forța de muncă este absorbită de sectorul serviciilor. Cele mai mari creșteri, stabilite prin indici cu bază în lanț, s-au înregistrat în regiunile Nord-Est și Sud

Muntenia, iar cele mai mari scăderi s-au evidențiat în București Ilfov și SV Oltenia.

Informațiile referitoare la „sectorul bugetar” trebuie analizate cu atenție, deoarece datele se referă la statisticile din activitățile economice (agregate după activitatea omogenă) conform CAEN Rev.2. de: administrație publică, învățământ, respectiv sănătate și asistență socială (inclusiv sector privat pentru învățământ – circa 2%, respectiv circa 4,5% pentru sănătate și asistență socială), exclusiv forțele armate și personalul asimilat (MApN, SRI, MAI etc.).

Aceste statistici nu țin cont de forma de finanțare, scopul lor fiind cel de furnizare de informații pe activități economice conform CAEN Rev.2.

Sectorul bugetar s-a caracterizat în perioada 2009-2012 prin scăderi continue ale efectivului de salariați. Cele mai accentuate scăderi s-au înregistrat în anul 2010 și primele nouă luni ale anului 2011.

Efectivul salariaților de la sfârșitul anului 2011, aparținând sectorului bugetar, a ajuns la aproape 947 mii de persoane, continuând tendința de scădere. Astfel, în administrația publică au fost 199,0 mii de persoane, în învățământ 371,4 mii de persoane, iar în sănătate și asistență socială 357,8 mii de persoane.

Comparativ cu sfârșitul anului 2010, efectivul salariaților s-a diminuat cu 59 mii de persoane. Dintre aceștia, aproximativ 40% au provenit din administrația publică, iar 60%, în proporții aproape egale, din activitățile de învățământ, respectiv sănătate și asistență socială.

De asemenea, scăderi ale efectivului salariaților înregistrate în unitățile administrației publice locale se regăsesc și în activitățile cu caracter secundar desfășurate de acestea, de tipul: activități culturale, sportive și recreative, peisagistică și servicii pentru clădiri, agricultură, distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare, construcții, transport și depozitare, producere și furnizare de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat, închiriere și subînchiriere a bunurilor imobiliare etc.

În ceea ce privește evoluția câștigurilor salariale medii lunare nete în perioada 2009-2011, acestea s-au caracterizat, în principal, prin scăderi de la o lună la alta, cu excepția lunilor în care s-au acordat, conform legislației naționale, premii anuale și premii ocazionale, sume din alte fonduri.

Ca urmare a aplicării prevederilor legale (Legea nr. 118/2010 privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar), de reducere cu 25% a drepturilor salariale cuvenite personalului din sectorul bugetar, în trimestrul III 2010 s-au înregistrat cele mai scăzute valori ale câștigului salarial mediu net din ultimii ani, astfel: administrația publică: 1.404 lei, învățământ: 1.063 lei și sănătate și asistență socială: 1.036 lei.

În luna octombrie 2010, în toate activitățile sectorului bugetar s-au înregistrat creșteri salariale, datorate plății premiilor ocazionale (inclusiv a primelor de vacanță), a sumelor din alte fonduri (inclusiv pentru perioadele

anterioare), a cumulului de funcții aferente personalului didactic, precum și a plății orelor suplimentar lucrate în unele unități sanitare. De asemenea, creșterea câștigului salarial a fost influențată și de disponibilizările de personal cu salarii mici din acest sector.

Cu toate acestea, comparativ cu luna iunie 2010 (lună ce a precedat aplicarea prevederilor Legii nr.118/2010), câștigurile salariale medii nete din luna octombrie s-au situat cu procente cuprinse între 18%-21% sub nivelul lunii iunie.

Comparativ cu luna octombrie a anului precedent, câștigul salarial mediu nominal net din luna octombrie 2010 a avut valori mai scăzute cu circa 24% în învățământ, cu 22% în sănătate și asistență socială, respectiv cu 20% în administrație publică. În anul 2011 salariile s-au menținut la aceste nivele, fiind de așteptat înghețarea lor în 2012 sau chiar reducerea, dacă efectele crizei o vor impune.

Efectul crizei economice s-a resimțit și în cererea de forță de muncă din sectorul bugetar. În 2011 s-au înregistrat cele mai mari scăzute valori ale ratei locurilor de muncă vacante, din anul 2005 și până în prezent în administrația publică, respectiv în sănătate și asistență socială.

Comparativ cu anul precedent, în 2011, rata locurilor de muncă vacante a scăzut în sănătate și asistență socială (cu 0,20 puncte procentuale), în administrația publică (cu 0,11 puncte procentuale), iar în învățământ a înregistrat o creștere (cu 0,12 puncte procentuale).

Scăderea ratei locurilor de muncă vacante a fost mai accentuată în sănătate și asistență socială (cu 2,53 puncte procentuale), urmată de administrația publică (cu 0,67 puncte procentuale), iar în învățământ rata locurilor de muncă vacante a rămas neschimbată (0,26%).

În 2011, puțin peste 10% din totalul locurilor de muncă vacante s-au înregistrat în fiecare din activitățile: administrație publică (2,7 mii locuri vacante), respectiv sănătate și asistență socială (2,4 mii locuri vacante), în timp ce în învățământ cererea de locuri de muncă a fost de circa o mie.

Comparativ cu perioadele anterioare, în sănătate și asistență socială s-a înregistrat cea mai semnificativă diminuare a numărului de locuri de muncă vacante: cu 7,8 mii locuri vacante, reprezentând mai mult de două treimi (67,5%) din numărul locurilor de muncă vacante care s-a diminuat într-un an de zile în întreaga economie, respectiv cu 0,8 mii locuri vacante față de trimestrul precedent.

În administrația publică, în 2010-2011, numărul locurilor de muncă vacante a scăzut cu 0,7 mii, iar față de 2009, cu 2,2 mii.

În învățământ s-a înregistrat o ușoară creștere a cererii de forță de muncă față de anul precedent, ca urmare a începerii noului an școlar.

În 2010, ponderea salariaților din administrație publică, apărare și asigurări sociale din sistemul public a fost de 7,8%, în scădere cu 0,3 p.p. față de 2009. La nivelul UE27, indicatorul a avut valoarea de 8,4%.

Între țările Europei, evoluțiile față de 2010 sunt divergente: astfel tendința de reducere se observă în 12 țări, creștere în 12 țări în timp ce în trei țări ponderea salariaților din administrație a rămas constantă comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent.

În 2011, cu doar 6,3% dintre salariați care lucrau în domeniul sănătății și asistenței sociale, România se plasa între ultimele patru țări din Europa. Ponderi mai mici s-au înregistrat doar în Cipru (4,4%), Letonia (5,4%) și Bulgaria (5,6%).

Între țările europene, cea mai mare pondere s-a înregistrat în Danemarca (20,2%). La nivelul UE27, valoarea indicatorului a fost de 11,2%.

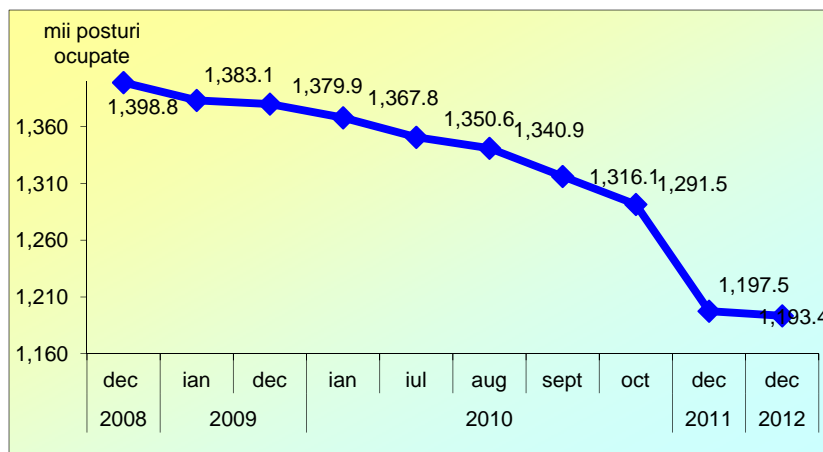
Față de anul precedent, în aproape toate țările europene se observă tendința de creștere; excepție fac cinci țări: Cipru, Belgia, Suedia, Finlanda și Luxembourg. În România creșterea a fost de +0,2 p.p.

În ceea ce privește ponderea salariaților din educație în totalul salariaților valoarea înregistrată în 2010 a fost de 6,3%. Această valoare, deși în ușoară creștere (+0,3 p.p) față de anul precedent, este cea mai mică din Europa.

Cele mai mari valori ale indicatorului s-au înregistrat în: Lituania (12,5%), Suedia (12,0%), Regatul Unit și Letonia (ambele cu 11,8%), iar cele mai mici (în afară de România) în Germania (6,6%) și Bulgaria (6,8%);

Tendința de creștere față de aceeași perioadă a anului precedent se observă în aproape toate țările Europei (mai puțin patru țări).

Informațiile corespunzătoare formei de finanțare sunt gestionate de Ministerul Finanțelor Publice, în conformitate cu prevederile OUG nr. 48/2005, cu completările și modificările ulterioare. În temeiul acestei ordonanțe, ordonatorii principali de credite ai instituțiilor publice finanțate din bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat, bugetele fondurilor speciale și ai instituțiilor publice autonome finanțate integral din venituri proprii depun lunar la Ministerul Finanțelor Publice, pentru luna anterioară, situațiile privind monitorizarea numărului de posturi și a cheltuielilor de personal, pentru aparatul propriu și pentru instituțiile publice aflate în subordonarea, coordonarea sau sub autoritatea acestora, indiferent de modul de finanțare. Numărul posturilor ocupate în sectorul bugetar, conform MFP, a fost în luna decembrie 2011 de 1190,5 mii, în scădere față de perioadele anterioare.

Sursa: Institutul Național de Statistică.

Figura 3. Evoluția numărului de posturi ocupate în sectorul bugetar în perioada decembrie 2008 – decembrie 2012

De asemenea, ca efect al OUG nr. 48/2010 pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul sănătății în vederea descentralizării, din luna august 2010, unele spitale din rețeaua proprie a Ministerului Sănătății au trecut în rețeaua sanitară a autorităților administrației publice locale, având ca efect un transfer al numărului de posturi ocupate din administrația publică centrală în cea locală.

Efect direct al crizei economice, fenomenul de declin al efectivului salariaților s-a accentuat pe tot parcursul perioadei 2009-iunie 2012.

De precizat faptul că datele lunare referitoare la efectivul salariaților și câștigurile salariale medii brute și nete sunt agregate după activitatea omogenă a unităților; aceasta înseamnă că pentru unitățile care desfășoară mai multe activități (secundare) decât cea principală, activitățile secundare sunt cuprinse, fiecare, la activitățile economice conform CAEN Rev.2 corespunzătoare.

Spre deosebire de industrie și servicii, sectoare de activitate ce au înregistrat scăderi ale efectivului de salariați în ultima lună a fiecărui trimestru comparativ cu luna corespunzătoare a trimestrului precedent, în agricultură și construcții au existat și ușoare creșteri, datorită caracterului sezonier al acestor activități. Până în trimestrul II 2010 cele mai semnificative scăderi ale efectivului de salariați s-au înregistrat chiar în sectoarele cu număr preponderent de salariați la nivelul economiei naționale, și anume în industrie și servicii comerciale. În luna septembrie față de luna iunie 2010, efectivul salariaților din serviciile sociale, respectiv cele comerciale a cunoscut cele mai importante scăderi (cu 29,0 mii persoane, respectiv cu 18,7 mii persoane). Scăderea numărului de salariați a continuat și în 2011-iunie 2012.

Comparativ cu luna ianuarie 2011, efectivul salariaților a scăzut în toate sectoarele de activitate, cu excepția unor ușoare creșteri înregistrate în agricultură în lunile martie, iunie și septembrie 2011.

În luna octombrie 2011, comparativ cu luna precedentă, tendința de scădere a efectivului de salariați a continuat în toate sectoarele de activitate. Semnificative sunt scăderile efectivului de salariați din sectorul serviciilor sociale (-10,9 mii persoane), respectiv servicii comerciale (-9,3 mii persoane). Aceste scăderi au reprezentat 68% din întreaga scădere a efectivului de salariați față de luna precedentă.

Pentru o prezentare cât mai cuprinzătoare a indicatorilor statistici infra-anuali, aceștia au fost estimați lunar pe forme de proprietate, și anume: forma de proprietate publică – cuprinde unitățile cu proprietate integrală de stat și majoritară de stat; forma de proprietate privată – cuprinde unitățile cu proprietate majoritar privată, integral privată și integral străină (au fost excluse unitățile cu forma de proprietate cooperatistă și obștească) și forma de proprietate publică de interes național și local.

Pe parcursul anului 2011, efectivul salariaților a scăzut cu circa 214 mii persoane, cu preponderență în unitățile având forma de proprietate privată. În același timp, sectorul privat deține, ca număr de salariați, ponderea majoritară din economie, de circa 67%. În sectorul privat, în 2011, s-a înregistrat cea mai accentuată scădere a efectivului de salariați (-116 mii persoane).

În 2011, scăderea efectivului de salariați a cunoscut un ritm mai lent comparativ cu anul precedent, dar s-a mutat din sfera sectorului privat înspre cea a sectorului public. Ca număr de salariați, aceste unități dețin circa 25% din numărul total al salariaților din economie. Scăderea efectivului de salariați din unitățile cu proprietate publică de interes național și local din luna octombrie 2011 față de începutul anului a reprezentat aproximativ 39% din întreaga diminuare.

În ceea ce privește întregul sector public (proprietate publică + proprietate publică de interes național și local), care deține circa 31% din numărul salariaților, scăderea efectivului a fost de 61 mii de persoane în octombrie 2011 față de ianuarie 2010.

Numărul de asigurați cuprinde persoane cu contracte de muncă cu normă întreagă și/sau cu timp parțial care figurează în declarațiile privind evidența nominală a asiguraților transmise de angajatori. Nu sunt incluși asigurații care în cursul lunii au beneficiat de ajutor de șomaj sau plăți compensatorii, chiar dacă au figurat și în declarațiile nominale primite de la angajatori. Sunt incluși numai asigurații care au fost declarați cu zile lucrute egale cu zilele lucrătoare din lună, care nu au beneficiat de concedii medicale. Grupele de vârstă sunt calculate la luna de referință corespunzătoare.

Pentru repartizarea pe grupe de salarii brute realizate au fost cumulate veniturile în cazul asiguraților cu mai multe contracte de muncă.

Numărul de asigurați cu contract de muncă a suferit scăderi continue, atât pe total, cât și pe grupe de vârstă. Astfel, numai în perioada iunie-decembrie 2011, numărul salariaților a scăzut cu 97 mii.

În ceea ce privește repartizarea salariaților pe grupe de vârstă, de-a lungul întregii perioade supuse analizei, ponderea majoritară este deținută de salariații din grupa 30-44 ani.

Sub aspectul repartizării salariaților pe intervale de câștiguri salariale brute realizate, în luna iunie 2008, salariații care realizau câștiguri brute mai mici sau egale cu 600 lei au reprezentat 22% din total, în timp ce 66% dintre aceștia au realizat câștiguri salariale brute cuprinse între 601 și 3.000 lei. De menționat faptul că în luna iunie 2008 salariul mediu brut pe economie a fost de 500 lei.

În perioada iunie 2010 – iunie 2012 ponderea salariaților care au realizat câștiguri brute mai mici sau egale cu 730 lei a crescut, ajungând la circa 21%. În același timp, ponderea salariaților care au realizat câștiguri salariale brute cuprinse între 730 și 3.000 lei a depășit cu puțin 75% din totalul salariaților.

Cât privește ponderea numărului de salariați cu câștiguri brute realizate peste 8001 lei, aceasta a rămas constantă de-a lungul perioadei analizate și au reprezentat circa 1,45%.

Raportul dintre numărul locurilor de muncă vacante calculat la o mie de șomeri BIM a avut o evoluție descendentă din anul 2008 și până în prezent, atât în România, cât și în celelalte state membre ale Uniunii Europene.

În 2012 cele mai multe locuri de muncă vacante la o mie de șomeri BIM s-au regăsit în Olanda.

Evoluția intrărilor în șomaj a fost oscilantă, înregistrând un punct minim în noiembrie 2008 (51.242 persoane) și unul de maxim în ianuarie 2012 (87.314 persoane).

Indicele câștigului salarial real urmează îndeaproape evoluția indicelui câștigului salarial mediu nominal net, așa cum rezultă și din graficul ce evidențiază tendințele înregistrate în ultimii doi ani. Fenomenul se explică prin diminuarea ratei de creștere a inflației, de care se ține seama la determinarea câștigului salarial real.

În cursul anului se înregistrează fluctuații ale câștigului salarial determinate, în principal, de acordarea primelor ocazionale (al 13-lea salariu, prime de vacanță, prime de sărbători acordate în lunile martie/aprilie, respectiv decembrie). Acestea influențează creșterile sau scăderile în funcție de perioada în care sunt acordate, conducând, în cele din urmă, la estomparea fluctuațiilor câștigului salarial lunar la nivelul întregului an.

Câștigul salarial, atât în termeni nominali cât și reali, a fost mai mic în majoritatea lunilor anului 2011, față de luna precedentă (excepție - luna martie, când s-au acordat prime aferente sărbătorilor de Paște, fapt ce a condus la o creștere a câștigurilor salariale nominale și reale față de luna precedentă).

Pe activități ale economiei naționale, valorile maxime ale câștigului salarial mediu net le dețin activitățile de intermediari financiare (cu procente cuprinse între 115-146% peste media pe economie). La polul opus, cu cele mai scăzute câștiguri salariale medii nete se situează activitățile de hoteluri și restaurante (cu procente cuprinse între 41-43% sub media pe economie). De menționat faptul că ambele secțiuni dețin ponderi apropiate ca număr de salariați la nivelul economiei naționale (circa 2-3% fiecare).

În 2011, comparativ cu anul precedent, câștigul salarial mediu net a avut o tendință de ușoară creștere în majoritatea activităților economice (cu excepția celor aparținând sectorului bugetar, a hotelurilor și restaurantelor, a tranzacțiilor imobiliare și a celor de spectacole, culturale și recreative).

În 2011, câștigul salarial mediu net realizat în diferite activități ale economiei naționale a înregistrat atât creșteri, cât și scăderi în aproape egală măsură. Astfel, în sectorul economic s-au înregistrat ușoare creșteri, cea mai mare fiind în activitatea de producție și furnizare de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (+1,8%). La polul opus, cu cea mai semnificativă diminuare a câștigului salarial mediu net, s-a situat industria extractivă (-18,9%, ca urmare a acordării de prime pentru „ziua petrolistului” în luna precedentă).

În unitățile proprietate publică (integrală de stat și majoritară de stat), câștigul salarial mediu net are cele mai ridicate valori. Cele mai scăzute câștiguri salariale medii nete se înregistrează în unitățile proprietate privată (majoritar privată, integral privată, integral străină), care dețin și ponderea majoritară a numărului de salariați (circa 63%). Excepție, începând cu luna iulie 2010, ca urmare a aplicării prevederilor Legii nr. 118/2010, cel mai scăzut nivel al câștigului salarial mediu net a fost în unitățile proprietate publică de interes național și local.

Numărul pensionarilor cu pensii mai mari de 1.000 lei a reprezentat, la momentul analizat, doar o cincime (21,1%) din totalul pensionarilor de asigurări sociale de stat.

Numărul mediu al pensionarilor de asigurări sociale a avut o evoluție trimestrială descendentă din anul 2002 până în 2012.

Tabelul 1

Numărul mediu și pensia medie lunară a pensionarilor și beneficiarilor de ajutor social

	Anii	Număr mediu pensionari - mii -				Pensia medie			
						Lei lunar			
		Trim. I	Trim. II	Trim III	Trim. IV	Trim. I	Trim. II	Trim III	Trim. IV
Pensionari -total (I+II+III)*	2011	5628	5597	5576	5555	739	754	758	760
	2012	5531	5520	5019	5003	766	784	793	8019
Pensionari de asigurări sociale - total din care:	2011	5619	5588	5568	5547	740	755	758	761
	2012	5523	5514	5007	4997	767	783	798	8018
pensionari de asigurări sociale de stat	2011	4759	4744	4739	4733	763	775	776	777
	2012	4720	4710	4635	4630	777	777	785	801

Sursa: Institutul Național de Statistică. Buletin statistic lunar nr. 6/2012, p. 135.

În trimestrul I 2012, numărul pensionarilor de asigurări sociale s-a înscris în continuare pe un trend descendent ajungând la 5.531 mii persoane.

În ceea ce privește numărul pensionarilor de asigurări sociale de stat, după ce s-a înscris pe un trend continuu ascendent, începând din trimestrul II 2007 (4.641 mii persoane), din trimestrul II 2010, a înregistrat o scădere, ajungând la 4.759 mii persoane în 2011 și 4.720 mii persoane în trimestrul I 2012.

În 2011, comparativ cu trimestrul corespunzător al anului precedent, pensionarii de asigurări sociale de stat au avut posibilitatea să cheltuiască în medie cu doar 26 lei (+3,6%) în plus.

În 2012, indicele pensiei reale a scăzut față de anul precedent (96,0% față de 118,1%); prin urmare, puterea de cumpărare a pensiei de asigurări sociale de stat a slăbit. În trimestrul I 2012 pensia medie pe total a fost de 766 lei/lună.

În perioada analizată, aproximativ 3/4 din totalul județelor au înregistrat un număr mai mare de pensionari comparativ cu cel al salariaților. În topul acestei grupe se află județele Giurgiu și Teleorman în care raportul pensionari/salariați a fost de aproape 2 (1,9) pensionari la un salariat.

Municipiul București s-a aflat la polul opus, înregistrând cea mai scăzută valoare a raportului (0,6).

Județele în care raportul este de 1 la 1 reprezintă o zecime din totalul județelor.

Potrivit rezultatelor provizorii ale Anchetei Bugetelor de Familie realizate de INS pentru 2010, veniturile totale medii lunare pe o gospodărie au fost de 2.231 lei, valoare relativ constantă de-a lungul perioadei 2007-2012, cu scăderi din punct de vedere al valorii reale (deflate).

Structura veniturilor bănești ale gospodăriilor atestă aceleași tendințe ca și în cazul veniturilor totale.

În 2011, veniturile totale medii pe o gospodărie din mediul urban au fost cu 32,3% mai mari decât ale gospodăriilor din mediul rural.

Bibliografie

- Anghelache, C-tin (2008). *Tratat de statistică teoretică și economică*, Editura Economică, București
- Anghelache, C-tin (2011). *România 2011. Starea economică în malaxorul crizei*, Editura Economică, București
- Anghelache, C-tin (2012). *România 2012. Starea economică în criză perpetuă*, Editura Economică, București
- Anghelache, Gabriela Victoria, Anghelache, C-tin (2012). "Labor force market in Romania", *Metalurgia Internațional*, Nr. 5, pp. 145-153, categorie ISI

Mecu, Gh. (2012). "Contents and Particularities of the Labor Market", Scientific Research Themes/Studies Communications at the National Seminary „Octav Onicescu”, *Romanian Statistical Review*, Trim. 2, pp. 287-291

*** *Anuarul statistic al României*, edițiile 2002, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012

*** *Buletinul Statistic* nr. 1-12/2002, 1-12/2003, 1-12/2004, 1-12/2005, 1-12/2006, 1-12/2007, 1-12/2008, 1-12/2009, 1-12/2010 și 1-12/2011 și 1-12/2012 editat de Institutul Național de Statistică

www.insse.ro